

комплексной системы информационного обеспечения контроллинга в управлении предприятием автосервиса, разработка и утверждение внутрикорпоративных регламентов функционирования контроллинга в управлении предприятием автосервиса и формирование пакета внутренней отчетности службы контроллинга, внедрение контроллинга в систему управления предприятием автосервиса. Последний этап предполагает также проведение тестирования результатов внедрения контроллинга, разработку и реализацию корректирующих мероприятий для соответствующих этапов внедрения контроллинга.

Изложенный подход может быть учтен при внедрении контроллинга на отечественных предприятиях автосервиса.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: КОНТРОЛЛИНГ, АЛГОРИТМ ВНЕДРЕНИЯ, АВТОСЕРВИС, КАЧЕСТВО УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ.

УДК 65.012.8:339.9

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ Й ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Козак Л.С., кандидат економічних наук
Федорук О.В., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. В умовах глобалізації світової економіки дослідження ефективності забезпечення європейської економічної безпеки стає нагальним завданням. Незважаючи на те, що глобалізація є джерелом сталого економічного розвитку, соціальних та інформаційних обмінів, вона є також і джерелом глобальних ризиків, спільних для всіх учасників світових процесів. Сьогодні особливої актуальності для європейської економічної безпеки набули загрози, що походять від країн із соціально-економічними проблемами, слабкою політичною системою, корумпованою владою. Створення і функціонування внутрішнього ринку та введення в обіг єдиної загальноєвропейської валюти зміцнили позиції Європейського Союзу в світі. Упродовж останніх десятиліть Європейський Союз сприяє забезпеченню економічної стабільності та зростанню на європейському континенті.

Для України транскордонне співробітництво із країнами ЄС відіграє важливу роль, так як, за умови ефективного здійснення, є рушієм економічного розвитку регіонів, спонукає до прискорення процесів конвергенції та інтеграції. Стратегічний євроінтеграційний курс України повинен носити комплексний характер: паралельно з інтеграцією в європейську виробничу, торговельну, фінансову та валютну системи має відбуватись інтеграція в європейський інвестиційний простір, що передбачає формування в Україні цілісного конкурентоспроможного інвестиційного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку й ефективності забезпечення європейської економічної безпеки в умовах глобалізації економіки посідає провідне місце в сучасних дослідженнях відомих вчених. Зокрема, питання щодо розроблення механізму гарантування європейської економічної безпеки висвітлено в працях зарубіжних і вітчизняних науковців, а саме: Баррі Б., Бжезинського Зб., Бистрякова І.К., Білоруса О.Г., Варналія З.С., Віднянського С.В., Геєця В.М., Глазьєва С.Ю., Горбуліна В.П., Гражевської Н.І., Гудбі Дж., Дація О.І., Дойча К., Жаліла Я.А., Жарової Л.В., Кеннана Дж., Кудряченка А.І., Купера Р., Куценко В.І., Ліпкана В.А., Лук'яненко Д.Г., Мунтіяна В.І., Ожевана М.А., Пахомова Ю.М., Сенчагова В.К., Сиджанські Д., Сороса Дж., Сухорукова А.І., Фукуями Ф., Холбрука Р., Шлемка В.Т. та ін.

Незважаючи на вагомий доробок вчених, у сучасній науковій літературі недостатньо системно досліджено теоретико-концептуальні засади формування механізму забезпечення європейської економічної безпеки, теоретичні основи процесів активізації транскордонного співробітництва. Актуальним є також об'єктивний аналіз процесу конвергенції України та ЄС, виявлення шляхів і напрямів зближення європейських країн в соціально-економічній сфері.

Постановка завдання. Основними цілями статті є: обґрунтування теоретичних положень європейської економічної безпеки; дослідження особливостей регіональної економічної політики Європейського Союзу та методичних підходів до активізації транскордонного співробітництва; визначення ролі у формуванні нової системи європейської економічної безпеки міжнародних фінансово-економічних організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поглиблення міжнародного поділу праці, інтелектуальна та інформаційна асиметрія глобального простору об'єктивно зумовлюють посилення

взаємозв'язків між суб'єктами світових господарських відносин на мегаекономічному рівні. Відповідно об'єктивно сформувалася система міжнародного регулювання і сприяння розвитку, метою якої є забезпечення стабільного економічного та соціального зростання країн, сприяння економічним суб'єктам різних країн в процесі їх господарської діяльності. До завдань багатосторонньої системи міжнародного регулювання світових господарських зв'язків належать такі: забезпечення сталого та динамічного розвитку світової економіки; розвиток економічного співробітництва між країнами; сприяння приватному підприємництву; координація макроекономічної політики держав у світовій економіці чи в окремих регіонах; усунення дискримінації в економічних відносинах між окремими країнами та групами країн; прогнозування кризових явищ та усунення їх причин і наслідків в окремих країнах, регіонах, а також у світовій економіці загалом.

Сьогодні, коли економічна безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки, Європейський Союз починає відігравати провідну роль у забезпеченні стабільності та безпеки європейського континенту. Процес розбудови і реформування ЄС необхідно розглядати не тільки як розширення кордонів спільного ринку, а й як чинник створення нової європейської архітектури безпеки, яка має комплексний та взаємопов'язаний характер і різні виміри, відіграє важливу роль в системі міжнародної економічної безпеки (рис. 1). Під європейською економічною безпекою розуміють сталість прийнятних для міжнародного співтовариства або для окремої країни умов економічного розвитку [1].

Регіональна політика ЄС спрямована на послаблення соціально-економічних диспропорцій між регіонами, зниження рівня відсталості регіонів з несприятливими умовами розвитку. Серед основних інструментів регіональної політики значна увага приділяється інтеграції прикордонних регіонів на основі міжнародного співробітництва та створенню єврорегіонів, які забезпечують міжрегіональне (транскордонне) співробітництво. На даному етапі євроінтеграції зовнішнє та міжрегіональне співробітництво здійснюється за підтримки спеціальних програм ЄС. Так, програми INTERREG та PHARE забезпечують фінансову підтримку транснаціонального співробітництва між державами-учасницями ЄС, сусідніми країнами, а також країнами, які претендують на вступ до ЄС.

Процес розширення ЄС супроводжується включенням до інтеграційного об'єднання нових регіонів, які мають економічні труднощі різного характеру, що спричиняє дивергенцію регіонів країн-членів ЄС внаслідок неоднорідного впливу процесів інтеграції на їх економічний розвиток. Переваги інтеграції, як правило, відчують високорозвинені регіони ЄС, тому з метою зменшення міжрегіональних відмінностей стосовно нових країн-учасниць проводиться регіональна політика, яка передбачає розвиток й ефективне використання конкурентних переваг кожного регіону, надання регіонам більшої самостійності та посилення їх ролі у міжнародній співпраці. Правові та інституціональні передумови регіональної політики ЄС закладені у Римському договорі, Договорі про Європейський Союз, Амстердамському договорі. Проте, ці документи не визначають однозначно поняття регіональної політики, відсутнє також чітке формулювання її принципів і джерел фінансування [2, с. 86–102].

Відмінності територіального та державного устрою країн, які увійшли до складу ЄС, зумовлюють таку особливість європейської регіональної політики, як необхідність поєднання уніфікації пріоритетних напрямів її реалізації з індивідуальним підходом до кожної країни. Тобто, цілі, напрями та засоби втілення регіональної політики мають враховувати потреби і відповідати інтересам всіх країн-учасниць об'єднання, що також стосується й міжнародної співпраці регіонів. Джордж Сорос, аналізуючи перспективи відкритого суспільства в Європі, наголошує на такій проблемі функціонування ЄС, як відсутність єдиної зовнішньої політики, оскільки «держави-учасниці мають власні національні інтереси, особливо у сфері торгівлі та інвестицій» [3, с. 249]. До позитивних змін в європейській регіональній політиці слід віднести покращення її якісних характеристик. Усвідомлення європейськими країнами необхідності розвитку економіки на основі інновацій знайшло своє відображення у формуванні основних цілей регіональної політики. Про це свідчить спрямування значної кількості коштів із загального бюджету структурних фондів на фінансування таких пріоритетних напрямів розвитку регіонів з відсталою економікою, як науково-дослідна й інноваційна діяльність, базова інфраструктура, розвиток людського потенціалу та формування інформаційного суспільства.

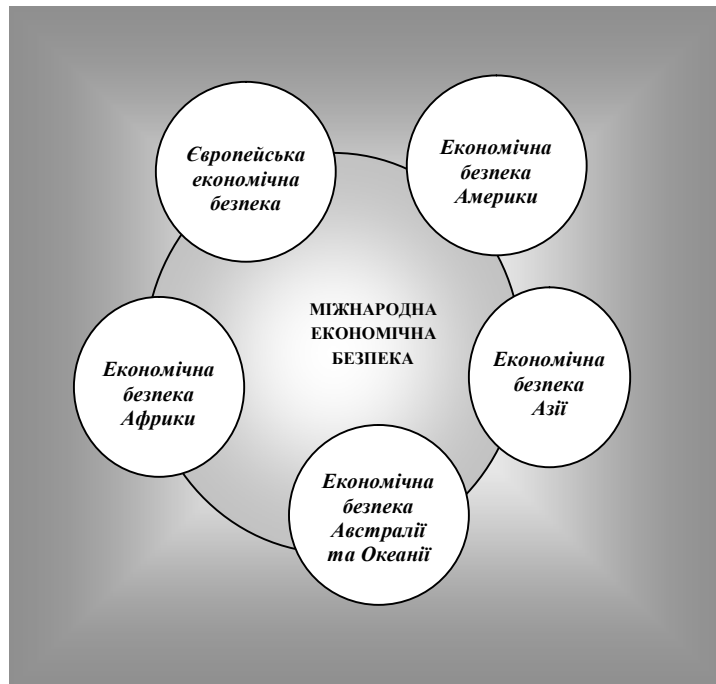

Рисунок 1 – Європейська економічна безпека в системі міжнародної економічної безпеки

В контексті посилення соціально-економічного згуртування країн-учасниць ЄС важлива роль належить Лісабонській стратегії, основні положення якої покладені в основу концепції формування пріоритетних напрямів співпраці регіонів. Оновлена в 2005 році Лісабонська стратегія до основних пріоритетів відносить такі: підвищення конкурентоспроможності й інноваційності економіки, розвиток технічної та соціальної інфраструктури, розвиток регіонів і сільських територій та посилення територіальної єдності. При цьому інноваційна діяльність розглядається як основний напрям наднаціонального та міжрегіонального співробітництва в межах Європейського Союзу. Відповідно до Лісабонської стратегії запроваджено принцип спільного програмування на основі стратегічного підходу, який використовується в проектах міжнародного співробітництва.

Серед проблемних аспектів розвитку регіональної моделі ЄС визначають такі: переважно екстенсивний розвиток значної частини регіонів ЄС; надання фінансової підтримки структурними фондами насамперед для розвитку інфраструктури в депресивних регіонах без покращення їх технологічного рівня; диференціація ВВП, заробітної плати, рівнів безробіття між регіонами країн-членів ЄС, що призвело до активної міграції населення з депресивних територій країн Центральної та Східної Європи до гіперактивних [4]. Вказані проблеми соціально-економічного розвитку регіонів зумовили необхідність нових підходів до розробки та реалізації регіональної політики в Європі. До основних принципів реформи політики згуртування на 2007–2013 рр. слід віднести реалізацію політики у всіх країнах-членах ЄС і значні обсяги фінансування, які складають понад одну третину бюджету ЄС; концентрацію діяльності лише на трьох основних напрямках – конвергенція регіонів, регіональна конкурентоспроможність і працевлаштування, європейська територіальна співпраця; скорочення кількості організаційних елементів інституційної бази. З метою підтримки економічного зростання в регіонах на період 2007–2013 рр. передбачено бюджет у розмірі 307,9 млрд євро. Регіони, обсяг ВВП яких становить менше 75 % середнього показника ЄС, будуть залучені до програм в межах напряму «конвергенція», всі інші регіони будуть використовувати фонди, призначені для реалізації напрямів «регіональна конкурентоспроможність і працевлаштування» та «європейська територіальна співпраця».

Регіональна політика, спрямована на забезпечення колективної економічної безпеки зокрема на основі посилення економічної згуртованості через надання допомоги найменш розвиненим регіонам і секторам економіки країн-членів ЄС, є важливим елементом структурної політики Європейського Союзу, поряд з інституційною адаптацією й економічною інтеграцією вважається одним з основних засобів впливу на суспільний добробут. Втім, регіональна політика ЄС також не позбавлена протиріч у розподілі фінансування між країнами, зокрема наявна невідповідність в отриманні коштів на регіональний розвиток новими членами цього об'єднання та розмірами їх внесків до спільного бюджету. Так, частка допомоги постсоціалістичним державам Європи складає

50,8 % загальної суми асигнувань, а чотирьом найбільшим державам Європейського Союзу – Німеччині, Франції, Великобританії, Італії, – 23 % [4].

Сучасна економіка України є невід'ємною частиною світової економічної системи. Сьогодні ситуація у світовій економіці стрімко змінюється, поглиблюються процеси регіоналізації та глобалізації, відбувається транснаціоналізація продуктивних сил і капіталів з метою виживання в кризових умовах. Посилення міжнародної концентрації капіталу та глобалізація господарської діяльності у світовій економічній системі дає підстави говорити про становлення нового світового порядку, де визначальну роль відіграють міжнародний капітал, транснаціональні корпорації, міжнародні економічні та фінансові організації. Основними завданнями України в цьому контексті є зайняття гідного місця в міжнародному поділі праці, розвиток експортного потенціалу високотехнологічної продукції, поглиблення інтеграції в європейську та світову економічні системи, активізація участі у міжнародних економічних і фінансових організаціях.

Посилення глобальної конкуренції спонукає держави підтримувати конкурентоспроможність економіки і таким чином сприяє їхньому економічному розвитку. Однак, глобалізація також призводить до диференціації країн за рівнем життя, формує нееквівалентний товарообмін між ними, може бути джерелом нестабільності внаслідок кон'юнктурної поведінки транснаціональних корпорацій. Процес адаптації України до глобального економічного середовища ускладнюється багатьма обставинами. По-перше, Україні необхідно здобувати новий досвід зовнішньоекономічної діяльності та формувати якісно нову систему комунікацій з іншими країнами. По-друге, внаслідок фінансової кризи Україна зазнала економічного спаду, має значно нижчий економічний потенціал, ніж партнери, з якими вона прагне співпрацювати. По-третє, останнім часом рецесія світової економіки негативно позначається на економіці країн з перехідною економікою, до яких належить і Україна, та різко зменшує їхні експортні можливості [5, с. 287–295].

Варто підкреслити, що реалізація економічних реформ необхідна для вступу України до ЄС. Покращенню соціально-економічного становища України сприятиме успішне виконання таких ключових завдань: реалізація стратегії випереджаючого розвитку, яка має забезпечити щорічні темпи приросту ВВП на рівні не менше 6–7 %; здійснення комплексу заходів щодо структурної перебудови національної економіки; спрямування зовнішньоекономічної діяльності на зміцнення позицій українських товаровиробників на ринках ЄС; суттєве поліпшення інвестиційного клімату, активне залучення іноземного капіталу в українські підприємства. Європейська інтеграція та членство в ЄС дасть змогу Україні реалізувати національні інтереси, зміцнити позиції у світовій системі міжнародних економічних відносин українських підприємств, залучити іноземні інвестиції та новітні технології, створити нові робочі місця, підвищити конкурентоспроможність вітчизняного товаровиробника, вийти на світові ринки, насамперед на ринок ЄС.

Економіки країн тісно пов'язані між собою перш за все системою фінансових зв'язків. Економічні негаразди однієї країни поширюються на інші регіони світу саме завдяки транснаціональним фінансовим відносинам. Фінансово-економічна криза змусила переосмислити роль міжнародних фінансових зв'язків і міжнародних фінансових організацій в економічному розвитку. Актуальними стали питання управління міжнародними фінансами в цілому та їхніми окремими сферами на мегаекономічному рівні. Міждержавні фінансові організації є важливою складовою світової фінансової системи, активними учасниками трансграничного руху фінансових ресурсів, міжнародних ринків капіталу, прямо або опосередковано впливаючи на всі соціально-економічні процеси сучасності. Розвиток міжнародної валютної системи та механізмів регулювання платіжних балансів також є прерогативами міждержавних фінансових організацій.

Міжнародні фінансові організації є міжнародними фінансовими інституціями, що покликані забезпечувати підвищення ефективності трансграничного розподілу фінансових ресурсів; залучати інвестиції в економіку тих країн, де необхідно подолати бідність, запроваджувати енергозберігаючі технології, вирішувати екологічні проблеми та інші важливі для суспільства завдання; сприяти мобільності міжнародних фінансових потоків, що є однією з рушійних сил глобалізації. Міжнародні фінансові організації об'єднують сьогодні десятки держав з різними рівнями економічного розвитку, пропонуючи дієві механізми співпраці та виступаючи впливовими учасниками економічних, валютно-фінансових і політичних відносин. Розбудовуючи ринкову економіку, Україна активно співпрацює з багатьма міжнародними фінансовими організаціями, виступаючи їхнім безпосереднім учасником або формуючи відносини на основі рамкових угод.

До міжнародних фінансових організацій належать провідні фінансові інституції системи ООН та регіональні міжнародні фінансові організації. Так, Організація Об'єднаних Націй посідає провідне місце в системі міждержавних організацій, відіграючи важливу роль у міжнародному економічному

розвитку. До складу ООН входять міждержавні організації, котрі здійснюють координацію валютної та фінансової політики держав-членів, а саме: Міжнародний валютний фонд (IMF), Група світового банку (WBG). Остання, у свою чергу, об'єднує п'ять спеціалізованих організацій – Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародну асоціацію розвитку, Міжнародну фінансову корпорацію, Міжнародний центр врегулювання інвестиційних спорів та Багатостороннє агентство гарантування інвестицій. Окрім перелічених міжнародних фінансових організацій у світовому господарстві функціонують регіональні міждержавні фінансові організації. Зокрема, до міжнародних фінансових організацій регіону Європи належать Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Північний інвестиційний банк, Чорноморський банк торгівлі та розвитку, Північна екологічна фінансова корпорація [6].

Міжнародний валютний фонд є спеціалізованою установою Організації Об'єднаних Націй, бере участь у роботі Економічної та соціальної ради ООН. Важливим завданням IMF на сучасному етапі є сприяння розвитку міжнародної торгівлі та валютного співробітництва шляхом встановлення норм регулювання валютних курсів і контролю за їх дотриманням; підтримки стабільності валютних паритетів; розроблення багатосторонньої системи платежів; усунення валютних обмежень; надання кредитних ресурсів своїм членам у разі валютних ускладнень, спричинених проблемами платіжних балансів. IMF сприяє встановленню упорядкованої системи платежів і грошових надходжень, що вимагає від усіх учасників міжнародних відносин чіткого виконання їхніх фінансових зобов'язань перед зарубіжними партнерами.

Слід зауважити, що міжнародні фінансові організації мають наднаціональне соціально-економічне значення, що передбачає вирішення таких універсальних завдань глобального масштабу: оцінка та прогнозування тенденцій економічного зростання держав-членів; фінансування розвитку економік країн з низьким і середнім рівнем доходів на душу населення, сприяння подоланню бідності, забезпечення зайнятості населення; впровадження політики енергозбереження; вирішення екологічних проблем; сприяння розв'язанню кризи зовнішньої заборгованості держав-членів. Реалізація перелічених завдань здійснюється як у формі надання технічної допомоги державам-учасницям, так і шляхом фінансування різноманітних проектів. Гроші до економік держав-членів надходять у формі грантів, довгострокових позик, а також вкладень у власний капітал підприємств.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, необхідність реалізації регіональної політики в ЄС, що спрямована на забезпечення колективної економічної безпеки, зумовлена істотними відмінностями у рівнях соціально-економічного розвитку країн, а також поглибленням диспропорцій на регіональному рівні, які виникають внаслідок недосконалої просторової, секторальної та інституційної структури. Збільшення кількості територій, що потребують допомоги, відбувається не лише за рахунок приєднання нових країн, які відстають за рівнем економічного розвитку від країн-засновників ЄС, а й через неефективну структуру промисловості в минулому економічно багатих регіонів, де переважають видобувна, металургійна, текстильна галузі, і зниження в окремих регіонах рівня ВВП на одного мешканця відносно середнього значення в ЄС внаслідок фінансово-економічної кризи.

Також важливу роль у формуванні нової системи європейської економічної безпеки відіграють міжнародні організації універсального чи регіонального значення. Зважаючи на те, що сучасні загрози можуть походити із зовсім віддалених регіонів, втручання міжнародних організацій є досить ефективним механізмом реагування, який має бути адекватним сучасним реаліям. Міжнародні організації стали невід'ємною складовою соціально-економічних відносин. Поява нових організацій та розширення сфер їхнього впливу є об'єктивним проявом інтеграційних і глобалізаційних процесів сьогодення.

Покращення соціально-економічних показників розвитку регіонів ЄС та зменшення рівня їх диференціації істотно залежить від ефективної моделі управління регіональним розвитком на національному рівні, яка забезпечує мобілізацію й оптимальний розподіл не лише зовнішніх, але й внутрішніх ресурсів на основі регіонального програмування та приватно-державного партнерства. Створюючи систему національної економічної безпеки, адаптовану до міжнародних вимог, Україна бере активну участь в універсалізації регіональної, європейської та глобальної систем економічної безпеки. Слід сказати, що після здобуття незалежності Україна стала членом Організації з безпеки і співробітництва в Європі, приєдналася до Центральноєвропейської ініціативи, зміцнила співробітництво з Міжнародним валютним фондом, Європейським банком реконструкції та розвитку. Інтеграція України до загальноєвропейської спільноти сприятиме поглибленню інтеграційних процесів на континенті, формуванню системи європейської та глобальної економічної безпеки.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Нижник В.М. Економічна безпека України в системі євроатлантичних інтеграційних процесів: навч. посіб. / В.М. Нижник, М.В. Ніколайчук. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 440 с.
2. Бабець І.Г. Зовнішньоекономічна безпека регіонів України в умовах співробітництва з країнами ЄС: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: монографія / І.Г. Бабець. – Л.: ПАІС, 2011. – 398 с.
3. Сорос Д. Кризис мирового капитализма. Открытое общество в опасности / Д. Сорос; пер. с англ. С.К. Умрихина, М.З. Штернгарц. – М.: Инфра-М, 1999. – 262 с.
4. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЄС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 57–58.
5. Сухоруков А.І. Національна економічна безпека: навчальний посібник / Сухоруков А.І., Мошенський С.З., Петрук О.М.; за ред. д-ра екон. наук, проф. А.І. Сухорукова. – Житомир: Рута, 2010. – 383 с.
6. Рязанова Н.С. Міжнародні фінансові організації: підручник / Рязанова Н.С., Гапонюк М.А., Максименко А.А. – К.: КНЕУ, 2010. – 230 с.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С., Федорук О.В. Тенденції розвитку й ефективність забезпечення європейської економічної безпеки в умовах глобалізації економіки. / Людмила Степанівна Козак, Олеся Володимирівна Федорук // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

В статті обґрунтовано теоретичні положення європейської економічної безпеки, досліджено особливості регіональної економічної політики Європейського Союзу та методичні підходи щодо активізації транскордонного співробітництва, визначено роль міжнародних фінансово-економічних організацій у формуванні нової системи європейської економічної безпеки.

Об'єкт дослідження – процес гарантування економічної безпеки в міжнародних відносинах.

Мета дослідження – підвищення ефективності забезпечення європейської економічної безпеки в умовах глобалізації економіки.

Методи дослідження – абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системний підхід, графічний метод.

Необхідність реалізації регіональної політики в ЄС, що спрямована на забезпечення колективної економічної безпеки, зумовлена істотними відмінностями у рівнях соціально-економічного розвитку країн, а також поглибленням диспропорцій на регіональному рівні, які виникають внаслідок недосконалої просторової, секторальної та інституційної структури. Важливу роль у формуванні нової системи європейської економічної безпеки відіграють міжнародні організації універсального та регіонального значення. Зважаючи на те, що сучасні загрози можуть походити із зовсім віддалених регіонів, втручання міжнародних організацій є досить ефективним механізмом реагування, який має бути адекватним сучасним реаліям. Міжнародні організації стали невід'ємною складовою соціально-економічних відносин. Поява нових міжнародних фінансово-економічних організацій та розширення сфер їхнього впливу є об'єктивним проявом інтеграційних і глобалізаційних процесів сьогодення.

Встановлено, що покращення соціально-економічних показників розвитку регіонів ЄС та зменшення рівня їх диференціації істотно залежить від ефективної моделі управління регіональним розвитком на національному рівні, яка забезпечує мобілізацію й оптимальний розподіл зовнішніх і внутрішніх ресурсів на основі регіонального програмування та приватно-державного партнерства. Створюючи систему національної економічної безпеки, адаптовану до міжнародних вимог, Україна бере активну участь в універсалізації європейської, регіональної та глобальної систем економічної безпеки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ГЛОБАЛЬНІ РИЗИКИ, РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗГУРТУВАННЯ КРАЇН-УЧАСНИЦЬ ЄС, ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ, ПРОЦЕСИ АКТИВІЗАЦІЇ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА, МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, МЕХАНІЗМ ГАРАНТУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.

ABSTRACT

Kozak L., Fedoruk O. Development tendencies and efficiency of providing of European economic security in the globalized economy. / Liudmyla Kozak, Olesia Fedoruk // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU – 2012. – Vol. 10.

The article substantiates theoretical statements of European economic security, explores features the regional economic policy of the European Union and methodical approaches to enhance transboundary cooperation, defines the role of international financial and economic organizations in the formation of a new system of European economic security.

Object of the research – the process of economic security in international relations.

Purpose of the study – improving the efficiency of providing of European economic security in the globalized economy.

Methods of research – method of abstracting, analysis and synthesis, induction and deduction, system approach, graphical method.

The need to implement regional policy in the EU, which aims to ensure the collective economic security, caused the significant differences in the levels of socio-economic development, as well as imbalances in the regional level, which are due to imperfect spatial, sectoral and institutional structure. Important role in the formation of a new system of European economic security played by international organizations of universal and regional importance. Despite the fact that today's threats can come from very remote areas, the intervention of international organizations is quite effective response mechanisms, which should be adequate to the new realities. International organizations have become an integral part of the socio-economic relations. New international financial and economic organizations and expand their spheres of influence is the objective manifestation of the integration and globalization of today.

Found that the improvement of socio-economic indicators of the EU regions and decreasing their level of differentiation depends strongly on the effective model of regional development management at the national level, which mobilizes and provides optimum distribution of internal and external resources through regional programming and public-private partnerships. Creating a system of national economic security, adapted to international requirements, Ukraine has been actively involved in the universalization of European, regional and global systems of economic security.

KEYWORDS: EUROPEAN ECONOMIC SECURITY, GLOBAL RISKS, EU REGIONAL POLICY, INTERNATIONAL COOPERATION, SOCIO-ECONOMIC COHESION OF EU MEMBER STATES, EUROPEAN INTEGRATION, PROCESSES OF REVITALIZATION OF TRANSBOUNDARY COOPERATION, INTERNATIONAL FINANCIAL AND ECONOMIC ORGANIZATIONS, MECHANISMS TO GUARANTEE EUROPEAN ECONOMIC SECURITY.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С., Федорук О.В. Тенденции развития и эффективность обеспечения европейской экономической безопасности в условиях глобализации экономики. / Людмила Степановна Козак, Олеся Владимировна Федорук // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье обоснованы теоретические положения европейской экономической безопасности, исследованы особенности региональной экономической политики Европейского Союза и методические подходы к активизации трансграничного сотрудничества, определена роль международных финансово-экономических организаций в формировании новой системы европейской экономической безопасности.

Объект исследования – процесс обеспечения экономической безопасности в международных отношениях.

Цель исследования – повышение эффективности обеспечения европейской экономической безопасности в условиях глобализации экономики.

Методы исследования – абстрагирование, анализ и синтез, индукция и дедукция, системный подход, графический метод.

Необходимость реализации региональной политики в ЕС, которая направлена на обеспечение коллективной экономической безопасности, обусловлена существенными различиями в уровнях социально-экономического развития стран, а также углублением диспропорций на региональном уровне, которые возникают вследствие несовершенной пространственной, секторальной и институциональной структуры. Важную роль в формировании новой системы европейской экономической безопасности играют международные организации универсального и регионального значения. Несмотря на то, что современные угрозы могут исходить из совершенно отдаленных

регионов, вмешательство международных организаций является достаточно эффективным механизмом реагирования, который должен быть адекватным современным реалиям. Международные организации стали неотъемлемой составляющей социально-экономических отношений. Появление новых международных финансово-экономических организаций и расширение сфер их влияния является объективным проявлением интеграционных и глобализационных процессов современности.

Установлено, что улучшение социально-экономических показателей развития регионов ЕС и уменьшение уровня их дифференциации существенно зависит от эффективной модели управления региональным развитием на национальном уровне, которая обеспечивает мобилизацию и оптимальное распределение внешних и внутренних ресурсов на основе регионального программирования и частно-государственного партнерства. Создавая систему национальной экономической безопасности, адаптированную к международным требованиям, Украина активно участвует в универсализации европейской, региональной и глобальной систем экономической безопасности.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ЕВРОПЕЙСКАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ, ГЛОБАЛЬНЫЕ РИСКИ, РЕГИОНАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА, МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО, СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СПЛОЧЕНИЕ СТРАН-УЧАСТНИЦ ЕС, ЕВРОПЕЙСКАЯ ИНТЕГРАЦИЯ, ПРОЦЕССЫ АКТИВИЗАЦИИ ТРАНСГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА, МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОРГАНИЗАЦИИ, МЕХАНИЗМ ГАРАНТИРОВАНИЯ ЕВРОПЕЙСКОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.

УДК [334.012.34:351.863] (075)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ЕНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ З ПОЗИЦІЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Копитко М.І., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Проблема гарантування економічної безпеки промислових підприємств є комплексною і передбачає здійснення управлінських заходів, що передбачають охоплення всіх сфер діяльності підприємства. Впродовж останніх років значна увага почала приділятися науковцями питанням загроз діяльності підприємств в Україні. Основними загрозами виділяють тіньову економіку, корупцію, економічну злочинність, недобросовісну конкуренцію та ряд інших, але при цьому практично ніхто не акцентує увагу на проблемі енергозабезпечення діяльності цих підприємств. За умов, коли Україна тотально залежить від імпорту енергоресурсів, кожне підприємство, зокрема, промислове, повинне першочергово задуматися над тим, як організувати свою діяльність так, щоб в один момент не зіткнулися з проблемою відсутності енергоресурсів або неефективного їх використання, що настільки здорожчить вартість продукції, що вся діяльність буде нерентабельною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що практична більшість дослідників [1–5] виділяє різні види загроз у процесі діяльності вітчизняних промислових підприємств, але практично ніхто не виокремлює, як одну із найважливіших загроз, - загрозу енергозалежності і нераціонального використання енергоресурсів, що призводить до здорожчання промислової продукції, втрати конкурентних переваг підприємствами і тим самим недоотримання прибутку. Тому особливої уваги і ґрунтовного дослідження потребує проблема управління енергоспоживанням промисловими підприємствами.

Цілі статті: дослідити шляхи підвищення рівня економічної безпеки промислових підприємств у розрізі залежності від енергетичних ресурсів і запропонувати заходи мінімізації витрат на енергоносії.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено у праці [6], досвід підприємств свідчить про потенційну можливість зниження власних енергетичних затрат в середньому на 10-15% за умови організації системи енергоменеджменту.

Енергоменеджмент є видом управлінської діяльності, активне провадження якої розпочалося у Сполучених Штатах Америки. Дане поняття є синонімом процесу управління енергоспоживанням. Завдяки ефективному здійсненню енергоменеджменту є можливість отримати детальний звіт про